

A szerzői jog kihívásai a XXI. században

Szerző: KIRÁLY Ibolya, IV. évfolyam (k.ibolya@outlook.com)

Témavezető: DUDÁS Attila, Ph.D., rendkívüli egyetemi tanár

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Jogtudományi Kar, Általános szakirány, Újvidék

2023.októbere

I. A szerzői jog alapfogalmának meghatározása

A szerzői jog egy nagyobb jogterületnek, a szellemi alkotások jogának az egyetemes része. A szellemi alkotások jogának fő tárgya a szellemi tulajdon. Prof dr. Vidoje Ž. Spasić (2020) a szellemi alkotások jogáról írt könyvében megállapította, a szellemi tulajdon egy olyan jogi szabályozás összessége, amely az alkotó elme szellemi termékeivel kapcsolatos társadalmi viszonyokat és jelenségeket szabályozza. A szellemi tulajdon joga általában véve, azaz tartalmát tekintve, két részből áll, az iparjogvédelemből, valamint a szerzői jogból és kapcsolódó jogokból. Az iparjogvédelem elsősorban a gazdaság területén született szellemi alkotásokra vonatkozik. A szerzői jog és kapcsolódó jogok a gazdasági alkalmazhatósággal közvetlenül nem rendelkező szellemi alkotások területét illetik meg, mint amilyen az irodalom, művészet, tudomány, de a média témaköre is.

A szerzői jogot meghatározhatjuk objektív, azaz tárgyi és szubjektív, azaz alanyi értelemben is. Tárgyi értelemben a szerzői jog olyan jogi szabályozás (norma) összessége, amely a tudomány, az irodalom és a művészet területén a szellemi kreativitással kapcsolatos társadalmi viszonyokat és jelenségeket szabályozza. A szerzői jog szubjektív, alanyi értelemben az irodalmi, művészeti vagy tudományos alkotás alkotója számára az objektív szerzői jog normáin alapuló, szellemi alkotásából eredő jog.¹

¹ Ž. Spasić, V. Ž. (2020). Pravo intelektualne svojine. Niš, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Centar za publikacije. 32. o.

A szerzői jogviszony összetett korreláció, amelyben több személy vesz részt. A szubjektív szerzői jogok megalkotója és eredeti jogosultja a szerző. Rajta kívül más személyek is felléphetnek, az ún. származékos jogtulajdonosok, akikre szerződés, törvény vagy öröklés útján ruházták át a vagyoni jogokat. Meg kell említeni még a szerzői és kapcsolódó jogok kollektív oltalmát végző szervezeteket, jogosulti képviselői szervezeteket, a felhasználókat és végül a mű hasznélvezőit, illetve bizonyos esetekben az állam is felléphet, mint résztvevő.²

A szerző az alanyi szerzői jog eredeti jogosultja, művével csak ő rendelkezhet. A szerzők azonban a művet illető vagyoni jogokat átruházhatják olyan jogalanyokra, melyek ilyen tevékenységek végzésére szakosodtak. Ilyenek lehetnek a kiadók, filmforgalmazók, rádió- és tévéállomások, színházak, stb. A szerző közvetlen áll a felhasználóval, akivel szerződést köt, és tőle jogdíjat követelhet, míg a felhasználó a közönséggel, azaz a műhasználókkal lép jogviszonyba. A szerzői jogi jogviszony alanyaiként a jogosult felhasználókon kívül megjelenhetnek olyan felhasználók is, akik nem jogosultak a felhasználásra, akik más jogait jogellenesen használnak fel. Ebből kifolyólag szükséges megfelelő védelmi rendszert kiépíteni a szerzői jogot illetően.

A magyar szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény alapján a szerzői jogi védelem az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat, ún. műveket illeti elsősorban (pl. szépirodalmi művek, zeneművek, filmalkotások, festés, szobrászat útján létrejött alkotások), de védelmet biztosít olyan műtípusok esetében is, mint a szoftverek, illetve az adatbázisok.³

Több szerző közös művére, ha annak részei nem használhatók fel önállóan, a szerzői jog a szerzőtársakat együttesen illeti meg, olyan arányban, amilyenben ők megállapodnak. Ha a közös mű részei egymástól elválaszthatók, a saját rész tekintetében minden szerző önállóan gyakorolhatja jogait. Ezeket nevezi a törvény összekapcsolt műveknek. Védelem alatt áll más szerző művének átdolgozása, feldolgozása és fordítása is, ha annak egyéni, eredeti jellege van.⁴

² Spasić, V. Ž. (2020). Pravo intelektualne svojine. Niš, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Centar za publikacije. 321-322. o.

³ Szerzői jogi alapfogalmak (2022.02.23). 1996-2023 Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala. <https://www.sztnh.gov.hu/hu/szerzoi-jog/szerzoi-jogi-alapfogalmak> (Letöltve: 2023.10.17.)

⁴ Tóth Péter Benjámin (2020.04.22). A zenei szerzői jog alapjai II. Backstage Book. <http://www.mie.org.hu/fuzetek/szerzoi-jog.html> (Letöltve: 2023.10.17.)

A Szerzői Jog Kihívásai a XXI. Században

A szerzői jog alanya	Az a természetes személy, aki önálló szellemi tevékenységével művet alkotott (szerző).	
A szerzői jog tárgya	A szerző műve, mint a szerző egyéni alkotói szüleménye.	
A szerzői jogi védelem feltétele	A műnek olyan szellemi alkotásnak kell lennie, amely eredeti, és amelynek meghatározott formája van, amely alapján közzétehető.	
Szerzői jogi védelem keletkezése	A jog a szerző műalkotásával egyidejűleg keletkezik, formai kötelezettség nélkül	
A szerzői jog tartalma	Személyhez fűződő jogok	A jogosult megtilthatja az olyan jellegű jogfelhasználást, mely sérti a mű szerzői voltát, egységét, illetve a szerző jó hírnevét.
	Vagyoni jogok	A szerzői jog jogosultja megtilthatja a mű más személyek általi felhasználását (többszörözés, terjesztés, átdolgozás, nyilvános előadás, kiállítás, internetes közvetítés, nyilvánossághoz közvetítés sugárzással, vagy másként, nyilvánossághoz történő továbbközvetítés).
A szerzői jog jellege	A legtöbb személyhez fűződő- és vagyoni jog abszolút, kizárólagos jellegű, de akadnak relatív jellegűek is.	
A szerzői jog korlátozása	A korlátozások nagy mennyiségben vannak jelen, és arra irányulnak, hogy a törvényben meghatározott esetekben megkönnyítsék a mű harmadik fél által történő felhasználását, amennyiben ez nem mond ellent a mű felhasználásának megszokott módjának, és nem veszélyezteti jelentős mértékben a szerző érdekeit.	
A szerzői jogi oltalom időtartama	A vagyoni jogok a szerző élete végéig és halála után 70 évig fennállnak. A személyhez fűződő jogok a szerző halála után bizonyos átalakuláson mennek keresztül, és a vagyoni jog lejártáig tartanak, egyes országokban (pl. Szerbiában) pedig korlátlan ideig tartanak.	

A szerzői jogok leegyszerűsített sematikus ábrázolása (a Szerb Köztársaság törvényei szerint). ⁵

A szakdolgozat abból az alapfeltételezésből indult ki, hogy a szerzői jogi törvények elavultak a XXI. századhoz képest. Várható eredmények a jogi szabályozások kevés eredményt mutató módosítása.

⁵ A szerzői jogok leegyszerűsített sematikus ábrázolása (a Szerb Köztársaság törvényei szerint). Marković, S. M. (2014). Pravo intelektualne svojine i informaciono društvo. Beograd, RS: Službeni glasnik. 113-114. o.

I.1 Zenei szerzői jogok

A téma összetettsége miatt főképpen a zenei-, illetve filmipar szerzői jogi megközelítésére és kihívásaira fókuszál a szakmunka.

A zeneművek, szerzemények olyan szerzői művek, amelyekben a zene szerzője (zeneszerző) hangokkal fejezi ki gondolatait és érzéseit, szavakkal vagy anélkül. A zeneművek szerzői jogi védelmet élveznek, függetlenül attól, hogy rögzítették-e őket, és attól, hogy milyen típusú zenéhez tartoznak. Ezért szerzői jogi védelmet élvezhetnek a zenei improvizációk és az ún. aleatorikus zene. Zeneművet több szerző is alkothat, ilyenek a sokszerzős művek, melyek gyakoriak a kortárs könnyűzene világában. Az énekes-dalszerző olyan személy, aki három szerepet ötvöz: a zeneszerzést, a szövegírást és az előadást.⁶

I.2 Filmalkotás és a szerzői jog

A magyar szerzői jogról szóló törvény (Szt.) szerinti filmalkotás (az Szt. rendelkezése értelmében) olyan mű, amelyet meghatározott sorrendbe állított mozgóképek hang nélküli vagy hanggal összekapcsolt sorozatával fejeznek ki (függetlenül attól, hogy azt milyen hordozón rögzítették), kivéve többek között a hír- és politikai tájékoztató, az aktuális és szolgáltató magazin-műsorszám, a sport- vagy egyéb esemény közvetítését tartalmazó műsorszám, a játék- és vetélkedő-műsorszám és a kereskedelmi közlemények.⁷

A film szerzője az, aki egyéni, eredeti jellegű szellemi tevékenységet végez, így hozzájárulva az alkotás megszületéséhez. Ennek alapján, szerzőnek minősül a forgatókönyv író, zeneszerző, rendező és mások akik hozzájárultak a filmalkotás létrejöttéhez (operatőr, dramaturg, grafikus, jelmez- és díszlettervező).

⁶ Spasić, V. Ž. (2020). Pravo intelektualne svojine. Niš, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Centar za publikacije. 354. o.

⁷ HTE Infokommunikációs Fogalomtár. <https://www.fogalomtar.hte.hu/wiki/-/wiki/HTE+Infokommunikacios+Fogalomtar/Filmalkot%C3%A1s> (Letöltve: 2023.10.18)

II. A filmalkotás és a zene szerzői jogterületének tartalma és védelme

Mindenekelőtt fontos leszögezni, hogy a szerzői jog a személyhez fűződő jogok és a vagyoni jogok összessége. A szerzői jog jogosultja, aki védelem alatt áll, pedig a szerző. A személyhez fűződő jogok semmilyen esetben sem illetnek meg más személyt a szerzón kívül. A vagyoni jogok csak a törvényben meghatározott esetekben ruházhatók át másra.⁸

Személyhez fűződő jogok többek között a mű nyilvánosságra hozatala, a név feltüntetése és a mű egységének védelme, azaz az integritáshoz fűződő jog.⁹

A szerzői vagyoni jogok közé tartozik a többszörözés, terjesztés, átdolgozás, nyilvános előadás, nyilvánosságához közvetítés sugárzással, vagy másként, nyilvánosságához történő továbbközvetítés, valamint a kiállítás is.¹⁰

A szerző, illetve a szerzői jog jogosultja a felhasználási szerződéssel átruházhatja a felhasználóra a mű különféle módon történő felhasználásának jogát. A felhasználási szerződés egyik típusa a kiadói szerződés. Kiadói szerződést kötnek általában zenei művek esetében. Ezzel kapcsolatban fontos még megemlíteni a zenemű kiadására vonatkozó szerződést (Publishing agreement), mellyel a zenemű szerzője a zenemű sokszorosításának és forgalomba hozatalának jogát a kiadóra ruházza át, a kiadó pedig vállalja a mű megbeszélten történő megjelentetését és egyéb szerződéses kötelezettségek teljesítését.¹¹

A felhasználási szerződésnek egy másik fajtája a megfilmesítési szerződés. A megfilmesítési szerződés aláírásával a szerző az előállítóra, avagy a producerre ruházza át a filmalkotás felhasználására és a felhasználás engedélyezésére való jogot. Ezáltal a producer jogosulttá válik arra, hogy a film felhasználásáról döntsön, ebből fakadóan pedig mozikkal, televízió társaságokkal szerződést kössön. A megfilmesítési szerződés tartalmazza a felhasználási szerződés, megrendelői szerződés és a munkaszerződés elemeit is.¹²

⁸ Spasić, V. Ž. (2020). Pravo intelektualne svojine. Niš, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Centar za publikacije. 392. o.

⁹ Sági, E. Szerzői jog. https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/3112/szerz%C5%91i%20jog%20el%C5%91ad%C3%A1s%20nappalis_2018.pdf (Letöltve: 2023.10.27.)

¹⁰ Sági, E. Szerzői jog. https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/3112/szerz%C5%91i%20jog%20el%C5%91ad%C3%A1s%20nappalis_2018.pdf (Letöltve: 2023.10.27.)

¹¹ Sági, E. Szerzői jog. https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/3112/szerz%C5%91i%20jog%20el%C5%91ad%C3%A1s%20nappalis_2018.pdf (Letöltve: 2023.10.18.)

¹² <https://keserubama.hu/filmipar.html> (Letöltve: 2023.10.27.)

Korunk szerzői jogi szabályozása a filmalkotást a filmes (mozis) és a televíziós alkotásokkal köti össze. Ha egy filmművészeti alkotás kifejezőeszköze csak hangok nélküli képek, akkor némafilmről van szó. Ahhoz, hogy egy filmalkotás szerzői jogi védelemben részesüljön, meg kell felelnie az általános feltételeknek. Minden olyan művet védelem illet, amely a szerző szellemi tevékenységéből származik, egyéni és eredeti jellegű. Egy film akkor eredeti, ha a szerző „kellő erőfeszítést és ügyességet fektetett be művének megalkotásába.”¹³A filmmunka keretében a film címe is szerzői jogi védelmet élvez.¹⁴

A magyar hatályos jogszabályok szerint, a védelem a művet annak létrejöttétől kezdve a törvény erejénél fogva megilleti. Az alkotás a szerző életében és halálát követő hetven éven át részesül védelemben, ez a védelmi idő. Ezt a hetven évet a szerző - illetve ha a műnek több szerzője van, akkor az utolsóként elhunyt szerzőtárs - halálát követő év első napjától kell számolni. Ha pedig a szerző ismeretlen, a védelmi idő a mű első nyilvánosságra hozatalát követő év első napjától kezdődik. Ez után az alkotás közkinccsé válik, tehát akárki felhasználhatja engedély nélkül. Szabad felhasználás csak nyilvánosságra hozott műveknél, nem sértő magatartás esetén megengedett. Ha viszont a szerzői jogokat megsértik (engedély nélküli-, illetve jogdíjfizetés nélküli felhasználás), polgári jogi jogkövetkezményeknek nézhet elébe a jogsértő. Ebben az esetben többféleképpen védheti meg magát a szerző. Érdemes mindenekelőtt a peren kívüli eszközöket kimeríteni. Ilyen lehetőség a felszólító levél küldése (együttműködés felajánlására irányulhat, vagy az adott felhasználás abbahagyását sürgeti), közvetítői eljárás, illetve mediáció, vagy a jogsértőnek felajánlott felhasználási szerződés megkötése. Amennyiben a szerző a polgári jogi jogérvényesítés módszereihez nyúlna, a következő lehetőségei vannak: követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását, a cselekmények abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől, kérhet elégtételt, a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítését, továbbá követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását, de kártérítést is. Emellett büntetőjogi és vámjogi szankciók is alkalmazhatók a jogsértővel szemben. Internetes jogsértés esetén javasolt mindenekelőtt az internet-szolgáltatóval felvenni a kapcsolatot. Értesítési-eltávolítási eljárás keretében rövid úton megszüntethető a jogsértő tartalomhoz való hozzáférés.¹⁵

¹³ Laddie, Prescott&Vitoria: The Modern Law of Copyright: London: 20

¹⁴ Spasić, V. Ž. (2020). Pravo intelektualne svojine. Niš, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Centar za publikacije. 357. o.

¹⁵ Szellemi tulajdon nemzeti hivatala. <https://www.sztnh.gov.hu/hu/szerzoi-jog/szerzoi-jogi-alapfogalmak> (Letöltve: 2023.10.20.)

A szerzői jog polgári jogi védelem eszközei Magyarországon és Szerbiában azt lehet mondani, hogy szinte megegyeznek. A szerzői jogról és a szomszédos jogokról szóló törvény 2020. évi módosításai kibővítették azon személyek körét, akik a bírósági eljárásban keresetindításra jogosultak. Szerzői jog vagy szomszédos jog megsértése, illetve a jogsérelem súlyos veszélye miatt pert indíthat a szerző, azaz a szerzői jog jogosultja, az előadóművész, a hangfelvétel-, a videofelvétel-, televíziós műsor-, illetve adatbázis előállítója, kizárólagos szerzői vagy szomszédos jogok felhasználója, valamint a szerzői és szomszédos jogok kollektív megvalósítására szakosodott szervezet.¹⁶ A szerzői jogok megsértése miatti eljárásban lehetőség van ideiglenes intézkedés kérésére és kiszabására is. A szerzői és kapcsolódó jogok büntetőjogi védelmét a szerzői jogról és a kapcsolódó jogokról szóló törvény, a Büntető Törvénykönyv és a „High-Tech” bűncselekményekről szóló törvény rendelkezései szabályozzák. A szellemi tulajdonjogok közigazgatási jogi védelme a közigazgatási szervek (elsősorban az inspekció és vámhatóságok) előtt valósul meg a közigazgatási eljárásokban. Mindemellett Szerbiában jelenleg a szellemi tulajdon hatékony védelmét szolgáló különleges jogosultságokról szóló törvény is érvényben van.

¹⁶ Spasić, V. Ž. (2020). Pravo intelektualne svojine. Niš, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Centar za publikacije. 481. o

III. Kihívások

Mai posztindusztriális társadalmunk egyre nagyobb teret ad az információnak, a tudásnak és az innovációnak. Már nem csak azok rendelkeznek nagyobb hatalommal, akik tőkét, hanem akik tudást illetve képességet fektetnek be az üzletbe. Egyre nagyobb értéket jelent az információ, mint felhasználható erőforrás, innen eredeztethető a globális technológiai korporációk hatalma is, mint a Google. Ez egy olyan mértékű fölényt jelent, ami az átlag polgár magánélethez való jogát akár teljes mértékben eltörölhetné. Feltehetnénk tehát a kérdést, hogy mennyire garantált a felhasználók személyes információinak a biztonsága? Noha a kérdés érintőlegesen kapcsolódik a szakdolgozat témájához, félő, a kielégítő válasz egy új munka megírását igényelné.

Ma a legfejlettebb országok egyre többet fektetnek be a szellemi erőforrásokba, ami azt jelenti, hogy a világban a globális presztízsért folytatott küzdelem átkerül a tudományos és technológiai fejlesztés területére. Az Egyesült Államok gazdaságában 2000-ben az immateriális javak a vállalati javak 70%-át tették ki. 2004-ben a szellemi tulajdonjogok legszigorúbb védelmével rendelkező húsz ország a Világ gazdasági Fórum versenyképességi növekedési indexe alapján a legjobb 27 ország közé került.¹⁷

A technológia fejlődésével a szerzői jogok újabbnál újabb kihívásokkal nézhetnek szembe. Az első jelentős kihívást a szerzői művek és a kapcsolódó jogi védelem alatt álló tárgyak gyorsabban történő sokszorosítását lehetővé tevő technikai eszközök fejlesztése jelentette, amely lehetővé tette a hangok és képek tartós rögzítését fizikai hordozókon. A hangok és képek tartós rögzítésének technológiája a film, a fényképezés és a zene fejlődéséhez vezetett. A technikai eszközök tökéletlensége és a másoltkészítés magas költsége, azonban, megakadályozta, hogy mások műveit a jogosult engedélye nélkül sokszorosítsák, ezért az Internet elterjedése előtt az ilyen jogellenes cselekmények még nem jelentettek akkora problémát. Az Internet, illetve az elektronikus adatcsere lehetővé tette, hogy olyan szerzők művei kapjanak figyelmet, melyek anélkül ismeretlenek maradtak volna. Az elektronikus adatcserenek több fajtája van. A „kliens-szerver” csere olyan internetes oldalak használatát jelenti, ahol a felhasználók közzétehetik a szerzők műveinek másolatait, amelyeket aztán a többi felhasználó letölthet számítógépére. Vannak olyan oldalak is, mint például a YouTube, ahol nem letöltés, hanem megtekintés útján válik lehetővé az adatcsere.

¹⁷ Spasić, V. Ž. (2020). Pravo intelektualne svojine. Niš, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Centar za publikacije. 39. o.

Az utóbbi időben a felhasználók közötti adatsere speciális oldalak közvetítése nélkül történik. Ilyen online platformok a Bit-Torrent technológia fejlődésével nagyon népszerűvé váltak.¹⁸

Napjaink zeneiparának egyik legmegosztóbb témája a piac streamingszolgáltatók általi bekebelezése. Az okostelefon, illetve számítógép birtokosok globálisan rohamos tempóval növekvő száma, valamint a felhasználóbarát karakter és a rendkívül alacsony árak a streamingszolgáltatások alappillérei. Míg a Jugoton kínálatában lévő CD-k x-y dinár közötti árban mozogtak e tanulmány írása idején¹⁹, a hanglemezek pedig az x-y dinár közötti tartományban, melyek darabonként maximum 10-15 zeneszámot tartalmaznak, egy havi Spotify Premium x dinár, azaz X forintjukba kerül a fogyasztóknak²⁰ és korlátlan hozzáférést nyújt a szolgáltatás zenei kínálatához. Emellett, míg egy 100-150 lemezből álló hanglemez gyűjtemény megfelelő tárolása jelentős problémát tud okozni, mely a kazetták és CD esetében már sokkal kisebb gondot okoz, a streamingszolgáltatások esetében teljesen szükségtelen erről aggódni.

2022-re a globális rögzített zeneipari bevételek 67 százalékát tették ki a streamingszolgáltatásokból befolyó pénzüsszegek, 11,5 százalékos növekedéssel az előző évi bevételekhez viszonyítva, melyből 48,3 százalék a feliratkozásos alapú streamingszolgáltatók bevételei voltak. A fizikai formátumos (hanglemez, CD, kazetta) eladások után járó bevétel az össz piaci bevétel 17 százalékát tette ki, nagyrészt a hanglemezek "visszatérésének" köszönhetően, melyek eladási számai a 2021-es évhez képest 17,1 százalékos növekedést produkáltak, miközben a CD eladások terén 0,4 százalékos esés tapasztalható. Az előadások, tehát a nyilvánossághoz történő közvetítések sugárzáson vagy egyéb módszereken át, jogdíjai ugyanebben az évben a zeneipar bevételének csupán 9,4 százalékát tették ki.²¹ Kétség kívül kijelenthető tehát, hogy a streamingszolgáltatások napjaink zeneipari piacának megkérdőjelezhetetlen mozgatórugói, valamint a "következő nagy lépést" képezik a zeneipar történelmében, hisz mára egy 697 millió előfizetővel rendelkező 456 milliárd dolláros iparrá nőtte ki magát.²²

¹⁸ Popović, V. D. (2015). Povreda autorskog i srodnih prava na internetu: osvrt na noviju praksu Evropskog suda Pravede. Intelektualna svojina i internet – nazivi internet domena, autorska dela, žigom zaštićene oznake. Beograd, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu. 59-60. o.

¹⁹ <https://jugoton.net/shop-1/?product-page=3> (Letöltve: 2023.10.25)

²⁰ <https://www.spotify.com/rs-sr/premium/> (Letöltve: 2023.10.25)

²¹ https://ifpi-website-cms.s3.eu-west-2.amazonaws.com/GMR_2023_State_of_the_Industry_ee2ea600e2.pdf (Letöltve: 2023.10.24)

²² <https://langolo.hu/egyre-nehezebben-felelnek-a-szerzoi-jogi-torvenyek-a-21-szazad-kihivasainak/> (Letöltve: 2023.10.24)

Míg az egyszerűséget kedvelő és takarékos felhasználók szempontjából ezek remek hírek, illetve a kiadóknak sincs okuk a panaszra, az Európai Zeneszerzők és Dalszerzők Szövetsége, valamint a CISAC által alátámasztott 2019. évre vonatkozó adatok szerint a streamingből származó bevételek 55%-a a lemezkiadókat illeti meg, míg a kollektív menedzsmenttel foglalkozó cégek, tehát a cégek melyek a dalszövegírókat, zeneszerzőket, dalszerzőket és azok kiadóit képviselik, teljes bevételük csupán 21%-át köszönhetik a streamingből befolyó pénzüsszegeknek, mely pénzüsszegek később elosztásra kerülnek a kiadók és a szerzők között az egyedi szerződéseikben megfogalmazottak alapján.²³

Egy, a német Zenei Előadói és Mechanikus Sokszorosítási Jogokért Társaság (GEMA) által elrendelt és a Goldmedia által 2022 szeptemberében végzett kutatás eredményei szerint az egy streamingszolgáltatói feliratkozásból befolyó díjak mindössze 15%-át kapják meg a dalszövegírók, zeneszerzők, dalszerzők és azok kiadói. Eközben a streamingszolgáltatók 30%-ot kapnak, míg a díjak 42%-a a lemezkiadókat illeti meg. Szintén ezen tanulmány eredményei szerint a zenei alkotók, beleértve az előadókat és zeneszerzőket egyaránt, 89%-a nem tartja kielégítőnek a streamingből befolyó őket megillető jogdíjak mértékét.²⁴

Habár a zeneszerzők és zeneműkiadók részesedése az eladásokból tagadhatatlanul növekedett a hanglemezek és később a CD-k által dominált zenei piac letűnt korához képest, mikor a mai 15% helyett csupán 6-8% illetve meg őket, a zeneszerzőket érintő problémák kettő fő tételt rónak fel a szerzői jogok napjainkbeli kihívásainak listájára²⁵:

1. A hanglemezkiadó cégek ugyan úgy, mint a fizikai formátumos eladások esetében is az össz jogdíj csaknem felét tudhatják magukévá, mely a streamingszolgáltatások korában mondhatni indokolatlan, mivel a streamingből befolyó jogdíjak felosztása során is megkövetelik az előállítási és terjesztési költségeket ugyan úgy, mint a fizikai formátumban való értékesítés esetében.²⁶
2. A streamingszolgáltatások mai fennálló rendszere több szempontból kedvezőtlen mind a zeneszerzőknek, mind a zeneműkiadóknak. A legnagyobb szolgáltatók 30 másodperc aktív

²³ <https://composeralliance.org/news/2021/5/music-streaming-and-its-impact-on-composers-songwriters/> (Letöltve: 2023.10.24.)

²⁴ <https://www.cisac.org/services/reports-and-research/global-collections-report-2022> (Letöltve: 2023.10.24.)

²⁵ <https://www.theguardian.com/music/2021/feb/12/songwriters-fight-to-be-heard-in-streaming-revenues-debate> (Letöltve: 2023.10.24.)

²⁶ <https://www.theguardian.com/music/2021/feb/12/songwriters-fight-to-be-heard-in-streaming-revenues-debate> (Letöltve: 2023.10.24.)

hallgatás után számítják csak eladottnak az adott zeneszámot. A jogdíjak esetén szintén problémát okoz, hogy a szolgáltatók rendszere nem kedvező az olyan alkotók számára, akik mögött nem állnak nagy marketingkerettel rendelkező kiadók. A szolgáltatók a következő módon számítják ki az alkotókat és kiadóikat, legyen az publishing vagy lemezkiadó, megillető jogdíjakat: havi szinten az össz lejátszások számát osszák az egyenkénti zeneszámok lejátszásainak számával és így az össz lejátszások számával részarányosan rájuk eső jogdíjak kerülnek kifizetésre az alkotóknak. Röviden: havi összesített piaci részesedés alapján kerülnek kiszámításra a jogdíjak összegei. Ez a hatalmas repertoárokkal rendelkező lemezkiadó cégeknek nem okoz gondot, hisz kínálatuk széles spektrumban megtalálható a piacon, viszont kedvezőtlen a limitált darabszámú alkotással rendelkező dalszövegíróknak és zeneszerzőknek.²⁷

A különféle weboldalakon történő videókeretezés²⁸ is egy vitatott kérdéskör. Vajon beszélhetünk-e szerzői jogi sérelemről, ha „framing”-et használunk egy másik weboldalon közzétett videó közlésére? Ez volt a vita tárgya az Európai Unió Bírósága előtt a BestWater ügyben. A felperes egy víztisztítási technológiára szakosodott vállalat volt (BestWater). Mebes és Potsch, az alperesek, független értékesítési ügynökei voltak a BestWater vetélytársának. Az ügy tárgya egy vízszennyezésről szóló rövidfilm volt, melynek jogtulajdonosa a cég volt. Ez a filmalkotás a jogtulajdonos engedélye nélkül felkerült a „YouTube” platformjára. Ezt követően az alperesek közzétették a rövidfilmet a saját internetesen weboldalaikon is. A BestWater ügyben meghozott döntés a Svensson-határozatot követte, amely lehetővé tette a Bíróság számára, hogy alkalmazza és továbbfejlessze az ún. "különböző technikai eszközök" és az "új nyilvánosság"²⁹ kritériumát. A bíróság az „új nyilvánosság” kritériumnak megfelelően úgy ítélte meg, hogy pusztán az, hogy valamely honlapon szabadon hozzáférhető, védelem alatt álló művet az alapügyben alkalmazotthoz hasonló, ún. „framing” eljárást alkalmazó hivatkozás útján valamely más honlapba beágyaznak, nem minősül az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítésnek”, mivel a szóban forgó művet nem közvetítik új közönség számára, és a közvetítés nem az eredeti

²⁷ <https://composeralliance.org/news/2021/5/music-streaming-and-its-impact-on-composers-songwriters/> (Letöltve: 2023.10.24.)

²⁸ A videókeretezés (video framing) egy olyan technika, amely egy bizonyos videó "beillesztéséből" áll a weboldal tartalmába.

²⁹ Az „új nyilvánosság” kritériuma az a nyilvánosság, amely különbözik attól a nyilvánosságtól, amelyre a mű eredeti közlése irányul.

közvetítéstől eltérő specifikus technikai módon valósul meg.³⁰ Egyszóval, nem történt jogsértés a bíróság szerint. Prof. dr Dušan V. Popović tanulmányában kifejtette véleményét, miszerint a Bíróság elkerülte a kérdés megválaszolását, hozzájárulva a jogbizonytalansághoz. A „framing” technika segítségével valaki más szerzői jog által védett anyagát használjuk fel, amely a jogtulajdonos beleegyezése nélkül kerül fel egy másik oldalra. A kérdés a következő: jogsértésnek minősül-e egy olyan cselekmény, amely a védelem tárgyának egy weboldalon a jogosult hozzájárulása nélkül elhelyezett másolatára hivatkozik? Helytálló-e ilyen esetekben is az említett kritériumokhoz való ragaszkodás? Dušan V. Popović szerint ez nem elfogadható.³¹

Egészen a közelmúltig az innovációk az emberi élet fejlesztését és megkönnyítését célozták meg, miközben negatív hatásai elhanyagolhatóak voltak. A technológia egyre nagyobb fejlődésnek indul (mesterséges intelligencia), és az ember javára válik, ugyanakkor egyre inkább az ember szabadságait és jogait kompromittálja. Ez többek között a szellemi tulajdon elleni komoly ellenszenvhez és még nagyobb mértékű társadalmi szeparációhoz vezethet.

Az egyik legaktuálisabb kérdéskör, ami egyszerre ejti lázba az embereket, de ellentéteket is szül közöttük, az a mesterséges intelligencia (MI). Ez a rohamosan fejlődésnek induló technológia sok kérdést felvet a jogszabályozás terén. Vajon énekelhet-e engedély nélkül Madonna hangján egy szoftver, veszélyt jelent-e az ember számára a MI egyre gyorsabban fejlődő zeneszerzési, filmalkotási vagy más képessége, ami szerzői jogi kérdéseket vet fel, valamint ki és mi irányítja ezeket a változó folyamatokat? Leszögezném, a szakdolgozat csak érintőlegesen dolgozza fel a mesterséges intelligencia és a (szerzői) jog témáját.

³⁰ Info Curia – Case Law.

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=166561&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=3086211> (Letöltve: 2023.10.24.)

³¹ Popović, V. D. (2015). Povreda autorskog i srodnih prava na internetu: osvrt na noviju praksu Evropskog suda Pravde. Intelektualna svojina i internet – nazivi internet domena, autorska dela, žigom zaštićene oznake. Beograd, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu. 80. o.

A mesterséges intelligencia nem azért jött létre, hogy az emberi erőforrást, mind szellemi, mind testi voltában lebontsa és leváltsa. Mint sok más innovatív technológia, a MI is segédeszköz formájában jelent meg, valamely speciális cél kiszolgálására. Mégis milyen módon járul hozzá? A mesterséges intelligencia egy szoftver és adatbázis, mely információkat, számítógépes adatokat, eszközöket, gyűjt, dolgoz fel és tanulmányoz, majd így reagál az őt körülvevő feladatokra. Ezen kívül (a fejlettebb típusok legalábbis) emberi viselkedést, gondolkodásmódot, reakciót, beszédet figyel meg, majd mindezt felhasználva rekreálja nem csak az embert magát, de az emberi agy szüleményeit is. Ilyen módon születnek meg az olyan MI algoritmusok, mint a Google által előállított Deep Dream, mely vizuális eredményeket kreál, vagy a Sony Flow Machines MI-je, amely zene komponálásában nyújt segítő kezét. Természetesen jogosan merülhet fel az aggály, miszerint csak idő kérdése mikor fogja ez a rohamosan fejlődő szoftver kiszorítani az emberi alkotásokat a piacról. Szerzői jogi szabályozás (legyen az akár Egyesült Államok-beli, EU-s vagy szerbiai) hatékonysága a témában megkérdőjelezhető. Afelől is kétség merülhet fel, hogy törvényeink vajon ki tudják-e szűrni a nem emberi produktumokalkotásokat, hogy ezáltal is ösztönözhesék az emberi szellemi termékek létrehozását.³²

³² Grad Gyenge, A. (2023). A mesterséges intelligencia által generált tartalmak értelmezésének lehetőségei a szerzői jog útján. *AI and Law Series*. Budapest, HU: Társadalomtudományi Kutatóközpont – MTA Kiválósági Kutatóhely Eötvös Loránd Kutatási Hálózat. 2023/2. 3. o.

IV. Esetleges jogi megoldások és következtetés

Az előbbieken említett első, és talán a legjelentősebb, szerzői jogi kihívás a bit-torrent platformokon történő jogellenes adatcsere elleni jogi védelem felállítása. Egyre elterjedtebbek az olyan javaslatok, melyek a szerzők, illetve a szerzői jogok védelmére irányuló alternatív módszereket helyezik előtérbe, mint pl. az online kommunikáció lekövetésének és nyomon követésének különböző formái. Kérdéses, hogy ez jó megközelítés-e a bit-torrent platformokon keresztül történő szerzői jogsértés esetén? Elképzelhető megoldásként egy olyan technológia, vagy platform népszerűsítése, mely a szerzői műveket törvényes úton bocsátja rendelkezésére a felhasználóknak, miközben a szerzőnek meghatározott (kisebb mértékű) ellenszolgáltatás jár, és mindez jogi kockázat nélkül.

A bit torrent törvénybe ütköző felhasználásának polgári jogi védelme Szerbiában három fennálló problémába ütközik: az esetleges szerzői jogsértés terjedelmének bizonytalansága, az elkövetett jogsértések felderítésének nehézsége, az jogsértést elkövető internetfelhasználók kiléte, illetve az ilyen elektronikus adatcsere lehetővé tevő internetes közvetítők szerepének meghatározása. A polgári szerzői jogi védelem meglévő mechanizmusai komoly próbatételnek vannak kitéve. Hogyan szankcionálható az olyan jellegű szerzői jogi sérelem, amely online platformon történik és egyszerre több ezer felhasználó vesz részt benne, akik személyazonosságát szinte lehetetlen felfedni?

A Szerb Köztársaság jogrendszerében nincsenek hatékony polgárjogi védelmi mechanizmusok a bit torrent platformokon keresztül elkövetett szerzői jogsértések ellen. A jogi sérelmet elszenvedők általában a büntetőeljárás eszközeihez folyamodnak. Szükséges hatékonyabb polgári jogi védelmet biztosítani, de oly módon, hogy ne csak a szerzői jogok érdekeit tartsák tiszteletben, hanem a titkos kommunikációhoz való hozzáférés jogát és a személyes adatok védelméhez való jogot is.³³

³³ Vujičić, N. (2016). Povreda autorskog prava korišćenjem bit-torrent platformi za razmenu sadržaja putem interneta. Intelektualna svojina i internet. Urednik: prof. dr Dušan V. Popović. Univerzitet u Beogradu, Pravni fakultet. Beograd, RS. 187. o.

A szerzői mű bit torrenttel szembeni polgári jogi védelmének elérése során viszonylag ugyanazokkal a problémákkal szembesül nem csak hazánkban, de más országokban is, ahol nem korlátozzák a titkos kommunikációhoz való hozzáférés jogát és a személyes adatok védelmét. Az alanyi szerzői jogtulajdonosoknak a büntetőeljáráson kívül nem áll jogukban lekövetni a bit-torrent platform felhasználóinak IP-címét, enélkül hatékony polgári védelemről pedig szó sem lehet. Mielőtt bármilyen lépést tennénk, fel kell mérni, hogyan lehet egyensúlyt teremteni a szerzői jogok jogosultjainak érdekei és az online térben történő kommunikáció titkosságának védelme között. Mindenesetre mérlegelnünk kell annak lehetőségét, hogy a bíróság polgári eljárásban hozott határozata jogos alapot jelentsen arra, hogy az internetszolgáltató felfedje az internetfelhasználó kilétét a törvényes úton megszerzett IP cím alapján. Ugyancsak elkerülhetetlen a magas szintű jogi védelem érdekében meghatározni az intézmények, illetve az internetszolgáltatók és az információs társadalommal összefüggő szolgáltatók jogait és kötelességeit.³⁴

Az Európai Bíróság joggyakorlatából merített ügy ugyancsak dilemmákat szül az azt értelmezők számára. Az „új nyilvánosság” kritériumainak alkalmazásával kapcsolatban két fenntartás van. A Bíróság úgy definiálja az „új nyilvánosság” kritériumát, mint az a nyilvánosság, amely különbözik attól a nyilvánosságtól, amelyre a mű eredeti közlése irányult. Dušan V. Popović és más jogtudósok meggyőződése, hogy nem könnyű elválasztani az internetes platformokon egymástól azt a nyilvánosságot, amit a jogtulajdonos előrelátott, a jogvédelem tárgyától. Ez azt jelentené, hogy a jogosultnak korlátoznia kellene a védelem tárgyához való hozzáférést azon az oldalon, ahol azt elsődlegesen közzétették, illetve kiemelni a webhelyen a hiperhivatkozással történő sokszorosítás tilalmát. Szükséges tehát átfogalmazni, a helyzethez mérten definiálni ezeket a kritériumokat. A jogbiztonság érdekében ezt a vitatott kérdést a lehető leghamarabb tisztázni kell.³⁵

Az EU is azon dolgozik, hogy a tagállamokban hatályos, és a jelenlegi világnak már egyre kevésbé megfeleltethető szerzői jogi szabályozástg aktualizálja. A digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról szóló irányelvet 2019 áprilisában hagyták jóvá, és két éve volt minden tagállamnak, hogy az irányelv követelményeinek megfelelő jogszabályokat hozzanak.

³⁴ Vujičić, N. (2016). Povreda autorskog prava korišćenjem bit-torrent platformi za razmenu sadržaja putem interneta. Intelektualna svojina i internet. Urednik: prof. dr Dušan V. Popović. Univerzitet u Beogradu, Pravni fakultet. Beograd, RS. 214. o.

³⁵ Popović, V. D. (2015). Povreda autorskog i srodnih prava na internetu: osvrt na noviju praksu Evropskog suda Pravde. Intelektualna svojina i internet – nazivi internet domena, autorska dela, žigom zaštićene oznake. Beograd, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu. 79. o.

Az egész vitából a legnagyobb nyilvánosságot a hírhedt, először 13-as, majd 17-esre módosított számú cikkely kapta, amivel azt szeretné az EU elérni, hogy a nagy technológiai vállalatok, mint például a Google, a Facebook és társaik egyrészt nagyobb felelősséget vállaljanak abban, hogy mi terjed az általuk üzemeltetett oldalakon. Ez alatt nem feltétlenül csak az álhíreket vagy éppen a felhasználási feltételeknek nem megfelelő tartalmakat kell érteni, hanem az olyan tartalmakat is, amik szerzői jogot sértenek, legyen szó zenéről, irodalmi művekről, művészeti alkotásokról vagy éppen a sajtóról. A cél az lenne, hogy sokkal gyorsabb legyen az a folyamat, amivel a szerzői jogot sértő tartalmakat kötelesek lennének eltávolítani a technológiai cégek még az előtt, hogy a nyilvánossághoz eljutnak, illetve az adatvédelem is nagyobb szerephez jutna. Az érintett vállalatok természetesen nagyon hangos tiltakozásba kezdtek, mert álláspontjuk szerint ez a tartalmak cenzúrázásával járna, és elterjedt az a félelem is, hogy ezzel lőttek az összes mémnek. A végleges verzió viszont az idézet és paródia műfajára nem vonatkozik. Kikötné az EU azt is, hogy a szerzők részére a díjazás emelését kell, hogy biztosítsa bizonyos esetekben, amikor az aránytalanul alacsony. Illetve a szerzői szövetségek egy olyan megoldást, egyfajta „jogvisszaszerzési mechanizmust” javasoltak, amely lehetővé tenné a hátrányos szerzői jogi átruházási megállapodás felmondását, vagyis visszaadná a szerzők kezébe a döntést a műveik felett. A magyar kormány a 1999. évi LCCVI. törvény módosítását elfogadta, ám a szakmai szervezetek számos javaslatát figyelmen kívül hagyta. Ahhoz, hogy értsük, mit is jelent ez, látni kell, hogy minden mű engedélyköteles, vagyis alap esetben a rádióknak vagy a tévének fel kellene keresni a dalok szerzőit, és megkérdezni, hogy engedélyezik-e azt, hogy lejátsszák a dalukat. Nagyon leegyszerűsítve a közös jogkezelés azt jelenti, hogy a szerzők átadják ezt az engedélyezési jogot Artisjusnak³⁶, hogy amely a felhasználást engedélyezi Magyarországon és külföldön, közben begyűjti felhasználási díjat, majd ezt a szerzőnek továbbítja. A cél pedig az lett volna, hogy ha valaki azt állítja, hogy bizonyos műveire vagy akár az összes műve bizonyos jogdíjnemeire nem kéri a díjat (például az élőzenéből ki szeretne lépni, mert a koncertjein csak a saját szerzeményeit adja elő, és ezért a közös jogkezelést és az ezzel járó költséget erre a jogdíjnemre indokolatlannak tekinti), attól még más jogdíjnemekre (például a tévén és rádión keresztül felhasználásért járó jogdíjak) mindenfajta hátrány nélkül kérhesse.³⁷

³⁶ Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület

³⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0790> (letöltve: 2023.10.24.)

Az MI szerzői jogi szabályozását illetően két álláspont különböztethető meg. Az egyik pozitív, miszerint a MI által alkotott művek szerzői jogi szabályozást igényelnek, a másik elutasító, mely szerint az ilyen alkotások nem felelnek meg a szerzői jogi követelményeknek. Mezei Péter, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudomány Karának oktatója szerint, mindaddig, amíg technológiaként tekintünk a mesterséges intelligenciára, a felette gyakorolt humán kontrollból kifolyólag nem beszélhetünk szerzői jogi dilemmáról a felmerülő szabályozási folyamat során. Ha végig elemezzük a mesterséges intelligencia felépítését, láthatjuk, hogy már most sem esik teljesen kívül a szerzői jog védelmi hálóján: részelemei besorolhatók már létező kategóriákba, mint szoftver, mint adatbázis és mint emberi közreműködéssel elérhető szerzőség. Ezzel szemben a mesterséges intelligencia lehetséges jogalanyiséga, a jogpolitikai célok, a védelmi idő, az eredetiség vagy a kártérítés kérdésköre még bizonytalanságot okozhat.³⁸

Ennek következtében szükséges megvizsgálnunk azt a kérdést is, hogy a MI által produkált eredményen elegendő-e valamely szomszédos jogi jellegű védelem biztosítása. Kapcsolódó jogi védelem olyan személyt illet meg, aki üzleti, gazdasági értelemben járult hozzá a mű létrejöttéhez. Az így elkülönülő jogi védelemnek fontos hozadéka lehet, hogy a szerzőnek nem kell osztoznia a szerzőségen mással, hanem a szerzői jogi védelmet érintetlenül hagyná.

Az előadóművészekre vonatkozó egyes irodalmi források feltételezik, hogy a védelem őket csak valamilyen egyéni teljesítmény esetében illeti meg, ennek jogszabályi alapját viszont nem lehet találni. Más a helyzet azonban a szomszédos jogi jogosultak esetében, azaz az adatbázis-előállítók, hangfelvétel-előállítók, film-előállítók, rádió- és televíziószervezetek és legújabbán a sajtótermékek kiadói. Őket a védelem a befektetett anyagi erőforrások és a szervezett ráfordítás esetében megilleti. Ebből fakadóan, ha a mesterséges intelligencia produkálta eredmény valamilyen hanganyag, szóba jöhet a hangfelvétel-előállítói védelem, vagy ha audiovizuális anyagról beszélünk, a filmelőállítói oltalom is akár. Ugyanakkor ezek a szomszédos jogi oltalmak a szervezési, anyagi jellegű befektetést honorálják, kevésbé a MI működtetőjének tevékenységét.

³⁸ Kálmán, K. (2022.02.01.). Valóban a szerzői jog a legalkalmasabb eszköz a mesterséges intelligencia produktumainak védelmére? - Mezei Péter előadása a pesszimista álláspontról. A Jogtudományi Intézet blogoldala. Letöltve: 2023.10.20. <https://jog.tk.hu/blog/2022/02/valoban-a-szerzoi-jog-a-legalkalmasabb-eszkoz>

Következtetésképpen elmondható, hogy ugyan a MI által produkált eredményt nem illet meg szerzői jogi védelem (jelen pillanatban), a kapcsolódó jogi eszközöket nem kell kizárni a tekintetében.³⁹ Fontos leszögezni, azonban, hogy, mint az már megemlítsre került, egy javában vitatott és rohamosan változó témakörrel van szó. Ez okból kifolyólag elképzelhetetlen a jelen pillanatban egy erős jogi szabályozásról beszélni, hiszen nem, hogy a törvényhozói szervek, de még a digitális világban dolgozó, a mesterséges intelligenciával aktívan foglalkozó szakemberek sem tudnak egy álláspontra jutni.

Az alapfeltételezés, amiből a szakdolgozat kiindult az volt, hogy a szerzői jogi törvények elavultak a XXI. század követelményeihez képest. A dolgozatban leírtak alapján ez csak részben igaz. Habár a téma egy sokkal szerteágazóbb és mélyebb betekintést igénylő megközelítést követel, elmondható annak ellenére, hogy látszólag talán úgy tűnhet a jogi szabályozás elavult, illetve nem megfelelő, a terület feltérképezetlensége miatt a jelenlegi szabályozások nagyrészt megfelelnek a szerzői művek védelmére. Bár a munkában több témakör is megemlítsre került (a kihívások részben), nyilvánvaló, hogy annak függvényében a szabályozások időszerűsége is változó. Sok témában még mindig nincs közös álláspont, amin nem segít a jogi szabályozás hiánya sem. Bizonyos kritériumok, amik a XXI. század elején megfogalmazásra kerültek, nem biztos, hogy megfelelnek napjaink kihívásainak. Ennek okán szükséges a helyzethez mérten újradefiniálni ezeket és a vitatott kérdéseket a lehető leghamarabb tisztázni, mivel a rohamosan fejlődő technológiák és változó társadalmunk újabbnál újabb megválaszolatlan kérdéseket vetnek fel.

³⁹ Grad Gyenge, A. (2023). A mesterséges intelligencia által generált tartalmak értelmezésének lehetőségei a szerzői jog útján. *AI and Law Series*. Budapest, HU: Társadalomtudományi Kutatóközpont – MTA Kiválósági Kutatóhely Eötvös Loránd Kutatási Hálózat. 2023/2. 8-9. o.

V. Felhasznált szakirodalom

V.1 Szakirodalmi hivatkozások, tanulmányok, szakdolgozatok, értekezések

- Sár, Cs. (2007). A szerzői jog kihívásai a XXI. században. Iparjogvédelmi és szerzői jogi szemle. 2. (112.) szám, 1. különszám
- Nemzetközi szerződések (BUE-, WIPO szerződések)
- Dudás, Á. (2014). Szerzői jog a digitális korban. Budapest, HU: Typotex Kiadó
- Marković, S. M. (2014). Pravo intelektualne svojine i informaciono društvo. Beograd, RS: Službeni glasnik (Pravna biblioteka. Edicija Vladavina prava).
- Spasić, V. Ž. (2020). Pravo intelektualne svojine. Niš, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Centar za publikacije.
- Marković, S. M. & Popović D. V. (2013). Pravo intelektualne svojine. Beograd, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Damjanović, K. & Marić, V. (2007). Intelektualna svojina. Beograd, RS: Pravni fakultet Univerziteta UNION u Beogradu, Javno preduzeće „Službeni glasnik”.
- Pila, J. & Torremans, P. (2016). European Intellectual Property Law. New York, NY: Oxford University Press.
- Lamoreux, E. L., Baron, S. L. & Stewart, C. (2015). Intellectual Property Law and Interactive Media, Free for a Fee, Second Edition. New York, NY: Peter Lang Publishing, Inc.
- Popović, D. V. (2015). Intelektualna svojina i internet, Nazivi internet domena, autorska dela, žigom zaštićene oznake. Beograd, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Popović, D. V. (2016). Intelektualna svojina i internet. Beograd, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Popović, D. V. (2017). Intelektualna svojina i internet. Beograd, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Popović, D. V. (2020). Intelektualna svojina i internet. Beograd, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.

- Popović, D. V. (2022). Intelektualna svojina i internet, Zbornik VI. Beograd, RS: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Grad Gyenge, A. (2023). A mesterséges intelligencia által generált tartalmak értelmezésének lehetőségei a szerzői jog útján. AI and Law Series. Budapest, HU: Társadalomtudományi Kutatóközpont – MTA Kiválósági Kutatóhely Eötvös Loránd Kutatási Hálózat. 2023/2.
- Laddie, Prescott&Vitoria: The Modern Law of Copyright: London: 20

V.2 Internetes források

- <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900076.tv>
- <https://jesz.ajk.elte.hu/mezei19.html>
- <https://computerworld.hu/cwprint/kit-illet-a-szerzoi-jog-ha-a-mesterseges-intelligencia-hozza-letre-a-muvet-325953.html>
- <https://www.vg.hu/velemenyt/2021/12/atrendezi-az-életunket-az-új-szerzoi-jogi-torveny>
- <https://mek.oszk.hu/01300/01395/01395.pdf>
- https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/3112/szerz%C5%91i%20jog%20el%C5%91ad%C3%A1s%20nappalis_2018.pdf
- <https://www.napi.hu/magyar-gazdasag/szellemi-tulajdon-muveszet-kultura.743652.html>
- <https://digipedia.hu/cikk/szerzoi-jogok-a-kozossegi-mediaban-mit-menthetsz-le-mit-ozthatsz-meg>
- <https://szerzoijogikezikonyv.hu/chapter/1>
- <https://itki.uni-nke.hu/hirek/2023/05/02/a-szerzoi-jogi-vedelem-kihivasai-az-adathasznositásban>
- <http://midra.uni-miskolc.hu/document/37006/33964.pdf>
- https://www.researchgate.net/publication/343650772_INNOVATIV_MEGOLDASOK_A_SZERZOI_JOGBAN
- <https://u-szeged.hu/oktatas/zene-szerzes-jog-avagy/zene-szerzes-jog-avagy>
- <https://kifu.videotorium.hu/hu/recordings/1119/az-internet-szerzoi-jogi-kihivasai>
- <https://jog.tk.hu/blog/2022/02/valoban-a-szerzoi-jog-a-legalkalmasabb-eszkoz>
- <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=166561&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=3086211>
- <https://www.sztnh.gov.hu/hu/szerzoi-jog/szerzoi-jogi-alapfogalmak>
- https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/3112/szerz%C5%91i%20jog%20el%C5%91ad%C3%A1s%20nappalis_2018.pdf

- <https://www.fogalomtar.hte.hu/wiki/-/wiki/HTE+Infokommunikacios+Fogalomtar/Filmalkot%C3%A1s>
- <http://www.mie.org.hu/fuzetek/szerzoi jog.html>
- <https://www.sztnh.gov.hu/hu/szerzoi-jog/szerzoi-jogi-alapfogalmak>
- <https://patentblog.kluweriplaw.com/2021/01/27/trends-and-developments-in-artificial-intelligence-challenges-to-patent-law/>
- https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2020/12/16/trends-and-developments-in-artificial-intelligence-challenges-to-copyright/?_ga=2.11361911.259697346.1698181018-1702117644.1698181018
- <https://ipkitten.blogspot.com/2020/12/guest-post-study-on-trends-and.html>
- <https://jugoton.net/shop-1/?product-page=3>
- <https://www.spotify.com/rs-sr/premium/>
- https://ifpi-website-cms.s3.eu-west-2.amazonaws.com/GMR_2023_State_of_the_Industry_ee2ea600e2.pdf
- <https://composeralliance.org/news/2021/5/music-streaming-and-its-impact-on-composers-songwriters/>
- <https://www.cisac.org/services/reports-and-research/global-collections-report-2022>
- <https://www.theguardian.com/music/2021/feb/12/songwriters-fight-to-be-heard-in-streaming-revenues-debate>
- <https://www.theguardian.com/music/2021/feb/12/songwriters-fight-to-be-heard-in-streaming-revenues-debate>
- <https://composeralliance.org/news/2021/5/music-streaming-and-its-impact-on-composers-songwriters/>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0790>